

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Інститут права та безпеки
Кафедра адміністративно-правових дисциплін**

**МАТЕРІАЛИ
XII Міжнародної науково-практичної
онлайн-конференції
«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО
ПРАВА УКРАЇНИ»**

24 жовтня 2025 року

**м. Одеса
2025**

УДК 342.92(477)
ББК 67.9.(4Укр)401.0
С764

*Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей,
які суттєво перевищували пропоновані обсяги*

С764 Стан та перспективи розвитку адміністративного права України: матеріали XII Міжнародної науково-практичної онлайн- конференції, м. Одеса, 24 жовтня 2025 р. — Одеса : ОДУВС, 2025. – 320 с.

© ОДУВС, 2025

1. Артем'єва Н. Суб'єкти, які надають безоплатну правову допомогу у цивільному судочинстві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 4. С.5-10.
2. Веселов М.Ю., Пилипів Р.М. Роль громадянського контролю у запобіганні та протидії домашньому насильству. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С.182-187.
3. Гаркуша А.Г. Деякі аспекти надання безоплатної правової допомоги в Україні. *Форум права*. 2019. № 2. С.15-22. URL: https://forumprava.pp.ua/files/015-022-2019-2-FP-Harkusha_4.pdf (дата звернення 21.10.2025).
4. Гурковська К.А. Суб'єкти, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С.214-216. URL: http://lsei.org.ua/3_2020/53.pdf (дата звернення 21.10.2025).
5. Легенька М. Суб'єкти адміністративно-правового реагування на вчинення домашнього насильства та їх повноваження. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 3. С.153-159.
6. Манжула А.А. Суб'єкти адміністративно-правового реагування на вчинення домашнього насильства. *Наукові записки. Серія: Право*. 2021. Вип. 10. Спецвипуск. Кропивницький, 2021. С.170-174.
7. Сахнюк В.В. Суб'єкти публічного адміністрування системою безоплатної правової допомоги: загальнотеоретичний аспект. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 5. С.306-310.

ПУБЛІЧНО-ПРАВОВА ТА ПРИВАТНО-ПРАВОВА ПРИРОДА ДОГОВОРІВ У СФЕРІ ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Маковії В.П., кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін, інститута права і безпеки, Одеського державного університету внутрішніх справ

Закріплення права дитини на створення умов, необхідних для всебічного її розвитку, є втіленням основоположних принципів міжнародного законодавства щодо захисту прав дитини, відтворених у Декларації прав дитини, проголошеної Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1959 року, та Конвенції про права дитини від 20 листопада 1989 року.

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом заклало у нашій державі грандіозний проект перетворень у всіх сферах суспільного буття, основною метою якого стало гармонійне поєднання досягнень Європейської спільноти та Українського народу на

шляху до більш тісного співробітництва в рамках Європейського Союзу. Планом заходів з імплементації Угоди про асоціацію, затвердженим Кабінетом Міністрів України у 2014 році та викладеному у новій редакції у 2017 році з відповідними змінами, передбачено низку заходів із захисту інтересів дитини під кутом зору європейських стандартів організаційного, правового та методичного характеру, серед яких вагоме місце займають питання створення правового підґрунтя для регулювання відповідних відносин.

У межах екстраординарних випадків, якими є обставини позбавлення батьківського піклування дітей з огляду на зовнішні чи внутрішні по відношенню до сім'ї чинники, особливо в умовах воєнного стану, виникає питання створення додаткових правових інститутів, покликаних забезпечити комплексний та повний захист права та інтересів дитини. Серед останніх окреме місце приділяється в межах сімейного та адміністративного законодавства питанню впровадження різних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. При цьому значимим інструментом у реалізації наведених правових інститутів є конструкція договору, який створює умови у задоволенні як приватного, так і публічного інтересу з релевантними соціально-правовими наслідками.

Так, патронат як правовий інститут має комплексну природу, що охоплюється як сімейно-правовим, так і соціальним значенням. Перше полягає у забезпеченні права дитини на сім'ю, а друге – у створенні соціально обумовлених необхідних умов для дитини як учасника суспільства та свого роду страхуванні поряд з дитиною також і батьків та інших їх законних представників від настання невігідних наслідків саме для їх відносин з дітьми за складних життєвих обставин.

Важливими для врегулювання наведених відносин є Порядок провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затверджений постановою КМУ від 24 вересня 2008 року № 866, та Постанова КМУ від 20 серпня 2021 року № 893, якою затверджено Порядок створення та діяльності сім'ї патронатного вихователя, влаштування, перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя, Порядок виплати соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя та оплати послуг патронату над дитиною, Типовий договір про патронат над дитиною, Примірний договір про умови запровадження та організацію функціонування послуги патронату над дитиною, що надаватиметься сім'єю патронатного вихователя.

Розгляд договірних відносин про патронат над дитиною надає можливість виділити з одного боку в якості виконавця патронатного вихователя та його добровільного помічника, а з іншого дитину, над якою встановлюється патронат. Причому дитина має перебувати у складних життєвих обставинах, тобто умовах, що негативно впливають на життя ди-

тини, стан її здоров'я та розвиток (інвалідність, тяжка хвороба, безпритульність, перебування у конфлікті із законом, залучення до найгірших форм дитячої праці, залежність від психотропних речовин, інші види залежності, жорстоке поводження, зокрема домашнє насильство, у тому числі у разі, коли кривдником є дитина, ухиляння батьків, осіб, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків, обставини стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, воєнних дій чи збройних конфліктів тощо).

У відповідності до примірного договору про умови запровадження та організацію функціонування послуги патронату над дитиною, що надаватиметься сім'єю патронатного вихователя, його сторонами є орган опіки та піклування, з однієї сторони, та патронатний вихователь з добровільним помічником, з іншої. Предметом цього договору є визначення умов запровадження та організації функціонування сім'ї патронатного вихователя, надання послуги патронату над дитиною, яка перебуває у складних життєвих обставинах, здійснення заходів щодо її захисту та забезпечення права на догляд, виховання в безпечному та сприятливому сімейному середовищі. Поряд з правами й обов'язками сторін у договорі має бути обов'язково зазначено обов'язок патронатного вихователя укласти з органом опіки та піклування договір про патронат над дитиною. Наведене та відповідні повноваження органу опіки та піклування свідчать про публічно-правовий характер зазначеного договору, оскільки його положення узгоджуються з правовим статусом органу опіки та піклування, визначеним адміністративним законодавством, і покликані перш за все задовольнити публічний інтерес щодо влаштування дітей відповідної категорії.

Разом з тим, договір про патронат над дитиною, обов'язок укладення якого випливає з договору про умови запровадження та організацію функціонування послуги патронату над дитиною, що надаватиметься сім'єю патронатного вихователя, цілком має бути віднесений до сімейних договорів, який регламентований сімейним законодавством і спрямований на задоволення приватних інтересів щодо надання відповідної послуги визначеній в ньому дитині.

У випадку прийомної сім'ї, коли мова йде про добровільне взяття дитини на виховання та спільне проживання, маємо саме договірний характер таких відносин, що підтверджується Положенням про прийомну сім'ю, яким затверджено зразок договору про влаштування дітей на виховання та спільне проживання у прийомній сім'ї. Такий договір є сімейно-правовим, до розуміння правової природи якого у повній мірі застосовані положення щодо договору про патронат над дитиною, викладені у ст. ст. 252, 253 СК України.

Об'єктом наведених відносин є соціальна послуга із забезпечення вихованням та проживанням дитини в прийомній сім'ї. Кількісний кри-

терій осіб, яким може надаватись така послуга, обмежується чотирма дітьми. Такі відносини згідно Положенням про прийомну сім'ю вважаються оплатними.

У межах таких відносин простежується приватний інтерес дитини, що позбавлена батьківського піклування, щодо забезпечення її права на проживання в сім'ї, як первинного та основного осередку суспільства, а також приватний інтерес прийомної сім'ї в особі прийомних батьків, які прагнуть отримати певну майнову (в частині відповідної винагороди) та немайнову вигоду (щодо власного суспільного визнання в якості осіб, які здатні сформувані витребувані суспільством моральні якості його члена). Публічний інтерес суспільства проявляється у формування загальнолюдських засад для належного виховання дитини з передачею їй основних, перш за все духовних цінностей людства, та подальшої соціалізації.

Прийняття рішення про створення сім'ї є передумовою до укладення договору про влаштування дітей до прийомної сім'ї, зміст якого згідно ч. 4 ст. 256⁴ СК України коментованої статті формується на основі типового договору затвердженого КМУ. Разом з тим, на сьогодні наявний зразок договору про влаштування дітей на виховання та спільне проживання у прийомній сім'ї, що є додатком до Положення про прийомну сім'ю, і не визначений як типовий. Тобто, фактично підзаконний нормативний акт, на відміну від наведеної статті СК України, оперує поняттям зразкового договору, який припускає дотримання форми, але відступлення від запропонованого змісту на розсуд сторін, що не відповідає сутності таких взаємин, де пріоритетним є саме типовий договір, як обов'язковий для сторін, в силу обставин, викладених у ст. 253 СК України.

Сторонами даного договору є орган опіки та піклування і прийомні батьки. Це договір на користь третьої особи (дитини). Предметом є охарактеризована у ст. 256¹ СК України послуга. Він є двостороннім, оплатним, консенсуальним, писмовим за формою укладення. Істотними умовами цього договору є предмет та ціна (грошове забезпечення).

Грошові виплати в межах договору про влаштування дітей на виховання та спільне проживання у прийомній сім'ї включають державну соціальну допомогу на прийомних дітей, грошове забезпечення прийомним батькам за надання соціальної послуги щодо виховання дитини у прийомній сім'ї, що виплачуються за принципом "гроші ходять за дитиною", а також виплата єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за прийомних батьків. Порядок призначення й виплати вказаних виплат проводиться у відповідності до Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, у тому числі з інвалідністю, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийом-

ним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом "гроші ходять за дитиною", затвердженого постановою КМУ від 26 червня 2019 року № 552.

Для даних взаємин основним локальним документом, який урегульовує відносини органу опіки та піклування, з однієї сторони, та батьків-вихователів, з іншої, є договір про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу. Даний договір має ту ж природу, що і договір про влаштування дітей на виховання та спільне проживання у прийомній сім'ї, а тому викладена у ст. 256⁴ СК України характеристика наведених договірних відносин може бути застосована й до даного договору.

Разом з тим, необхідно вказати на включення до істотних умов договору про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу також і положень, що окреслюють обов'язок передачі органом опіки та піклування батькам-вихователям обладнаного житлового приміщення, земельної ділянки та транспортного засобу з ідентифікацією та визначенням характерних рис таких об'єктів.

Крім підстав припинення договору про влаштування дітей на виховання та спільне проживання у прийомній сім'ї, договір про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу може бути припинений також і у випадку зменшення кількості вихованців внаслідок вибуття їх за віком або з інших причин, за умови, що сторони договору не домовилися про поповнення дитячого будинку сімейного типу новими вихованцями. Тоді дитячий будинок сімейного типу може бути переведений у статус прийомної сім'ї з урегулюванням його правового положення згідно вимог глави 20¹ СК України.

Викладене цілком резюмує поєднання у договірних конструкціях в якості засобу до реалізації публічного та приватного інтересу в рамках відповідних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, правових інструментів як публічної, так приватної природи. При цьому, слушним є зауваження щодо правової природи договору, яка трансформується через призму публічного інтересу й створює можливості для найбільш ефективного захисту прав дитини в сучасному суспільстві.

Король Г.В., Баранов С.О. КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ У СФЕРІ ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ І ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ	167
Косаревська О.В. ЩОДО ПИТАННЯ ЗАХОДІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ВПЛИВУ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ ВІКОМ ВІД 16 ДО 18 РОКІВ	170
Костюк С.С. РОБОТА З КАДРАМИ ПОЛІЦІЇ В США.....	172
Кузьміна М.В., Боксгорн А.В. ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	174
Кучеренко Є.В., Клушина В.М. ДЖЕРЕЛА РЕСУРСНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ МЕДИКІВ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ЗОНІ БОЙОВИХ ДІЙ	177
Лепехо Ю.В., Пузирний В.Ф. ПОНЯТТЯ СУБ'ЄКТА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАГУВАННЯ НА ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА	180
Маковій В.П. ПУБЛІЧНО-ПРАВОВА ТА ПРИВАТНО-ПРАВОВА ПРИРОДА ДОГОВОРІВ У СФЕРІ ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ.....	183
Матяр П.О., Берендєєва А.І. ЗНАЧЕННЯ ЕТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО	188
Мащенко В.С. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗБАЛАНСОВАНОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ	190
Мельник С.О. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	194
Мітяшина А.Д., Чорна М.В. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ	198
Модлін Є.О., Галуцько В.М. ВЗАЄМОДІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПОВ'ЯЗАНИХ З РОЗСЛІДУВАННЯМ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ.....	202